

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОСУДДЯ

Олександр САСЕВИЧ

Член Вищої ради правосуддя

Київ, 14 липня 2023 року

Формування ВККС:

- є однією з головних цілей, визначених Президентом України у Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки;
- одна із умов збереження Україною статусу країни кандидата на вступ до ЄС та успіх подальших перемовин щодо повноправного членства України в Європейському Союзі;
- шлях подолання кадрової кризи в судовій системі;
- дасть змогу відібрати близько 2500 нових суддів та провести кваліфікаційне оцінювання ще 2000 суддів.

Етапи проведення добору та призначення оновленого складу ВККС

20 грудня 2022 року Конкурсна комісія сформувала перелік кандидатів, допущених до співбесіди, які провели у періоди із 16 по 26 січня, із 13 по 21 лютого 2023 року.

15 березня 2023 року Конкурсна комісія затвердила остаточний перелік кандидатів, які відповідають критеріям доброчесності та професійної компетентності, який було передано до Вищої ради правосуддя.

28 березня 2023 року Вища рада правосуддя затвердила Методику проведення Вищою радою правосуддя співбесіди, відбору та призначення кандидатів на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

1 червня 2023 року Вища рада правосуддя призначила 16 членів.

Основні положення Методики проведення відбору:

- проведення позитивного відбору та призначення на посаду члена ВККСУ за критеріями доброчесності, професійної компетентності та політичної нейтральності;
 - врахування додаткових критеріїв – позитивні особистісні (індивідуальні) якості та ціннісні орієнтації кандидата;
 - аналіз інформації з досьє кандидатів, а також додаткових матеріалів, отриманих відповідно до правил, визначених цією Методикою;
 - поставлення запитань та аналіз відповідей кандидата під час співбесіди;
 - спостереження та аналіз поведінки кандидата під час співбесід (з Конкурсної комісії та ВРП);
- обговорення.

Методикою проведення відбору було передбачено його проведення членами ВРП на основі власного переконання та аналізу інформації, отриманої з досьє та під час співбесіди, шляхом порівняння всіх кандидатів, які взяли участь у співбесідах, з урахуванням вимог частин третьої, четвертої статті 92 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

За наслідками проведених співбесід кожен з членів ВРП міг для себе визначитися щодо надання свого голосу тому чи іншому рекомендованому Конкурсною комісією кандидату під час підсумкового голосування за призначення членів ВККСУ.

ПРОВЕДЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ СПІВБЕСІД

За підтримки проекту ЄС «Право-Justice» та програми USAID «Справедливість для всіх» було проведено низку тренінгів для членів ВРП щодо навичок проведення співбесід за участю експертів програми з питань добору і психологічних тестувань кандидатів на посаду судді.

Проводилися навчальні семінари-практикуми для членів ВРП, за результатами яких члени ВРП отримали розуміння та знання щодо структури ведення співбесід, отримали основну модель проведення співбесіди, яку використовують світові організації, обговорили що потрібно практикувати та від чого відмовитись під час проведення співбесід.

Прозорість, публічність та відповідальність під час призначення членів ВККС

Усвідомлюючи значення питання призначення членів ВККС для суспільства, судової гілки влади та запиту суспільства щодо забезпечення максимального рівня довіри до процедури призначення членів ВККСУ, співбесіди з кандидатами проводилися з прямою відеотрансляцією, а голосування за кожного кандидата здійснювалося відкрито - шляхом підняття руки, відповідно до затверджених напередодні змін до Методики відбору та Регламенту ВРП.

Виклики та шляхи їх вирішення

Перед членами ВРП також виникли певні неврегульовані питання щодо обрання військовослужбовців на посаду члена ВККС, що обговорювалося в органах судової влади вже неодноразово, оскільки за законом вони не можуть поєднувати дві посади одночасно.

Станом на сьогодні двоє членів ВККСУ є військовослужбовцями. Комісія вирішила, що члени, які є військовослужбовцями, не будуть брати участі у засіданнях ВККС до моменту, коли зазначене питання буде або законодавчо врегульовано, або вони не будуть демобілізовані зі складу Збройних Сил. Зазначена проблем потребує негайного вирішення шляхом законодавчого врегулювання.

Висновки внаслідок отриманого досвіду

Через 4 роки у всього оновленого складу ВККСУ одночасно спливе строк повноважень,
а у ВРП - одночасно у 8-ми членів Ради.

Аналіз попереднього досвіду тривалої відсутності повноважного складу ВРП та ВККС свідчить про необхідність розроблення заходів, які унеможливили б повторення такої ситуації у майбутньому, за умови розроблення чіткої, ефективної та зрозумілої для усіх процедури оновлення складу Ради та Комісії.

Перед новим складом ВРП стоїть багато викликів, які необхідно вирішувати, зроблено велику кількість висновків задля налагодження ефективної діяльності судової системи, адже необхідно розробити дієвий механізм, який треба терміново застосовувати задля формування професійного та добросовісного корпусу суддів.

Діяльність Вищої ради правосуддя у 2023 році

Звільнення суддів

Станом на сьогодні ВРП ухвалила рішення про звільнення 208 суддів, а саме:

у зв'язку з поданням заяв про відставку - 193;

у зв'язку з поданням заяв про звільнення за власним бажанням - 13;

за вчинення істотного дисциплінарного проступку - 2.

Рішення про припинення відставки

Загалом ВРП ухвалила 6 рішень

про припинення відставки, з них:

у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком - 5;

у зв'язку з припиненням громадянства або набуттям громадянства іншої держави - 1.

Діяльність Вищої ради правосуддя у 2023 році

Надання згоди на затримання, утримання під вартою чи арештом, відсторонення судді у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності

Станом на 1 липня 2023 року до ВРП надійшло 12 клопотань Офісу Генерального прокурора, ухвалено:

7 рішень про задоволення клопотань;
3 рішення про часткове задоволення клопотання;
1 рішення про відмову в задоволенні клопотання;
1 рішення про повернення без розгляду клопотання.

Також протягом шести місяців 2023 року до ВРП надійшло 6 подань про надання згоди на утримання судді під вартою, ухвалено:

6 рішень про надання згоди на утримання судді під вартою.

Відрядження суддів

Протягом 2023 року до ВРП надійшло 40 повідомлень ДСА України щодо необхідності відрядження суддів та продовження строку відрядження суддів до 32 судів та 14 повідомлень ДСА про дострокове закінчення відрядження суддів.

Протягом вказаного періоду ВРП прийнято 27 рішень про початок процедури відрядження до 27 судів (до місцевих загальних судів – 25, до окружних адміністративних судів – 1, до апеляційних загальних судів – 1) та у зв'язку з оприлюдненням на офіційному веб-сайті Вищої ради правосуддя оголошень про початок процедури відрядження суддів надійшло 38 згод суддів на відрядження до 11 судів.

За результатами розгляду матеріалів Вищою радою правосуддя прийнято:

- 6 рішень про відрядження та про продовження строку відрядження суддів;
- 17 рішень про повернення до ДСА України повідомлень про необхідність відрядження;
- 7 рішень про залишення без розгляду повідомлень ДСА України про відрядження суддів та продовження строку відрядження;
- 9 рішень про дострокове закінчення відрядження суддів;
- 3 рішення про відмову у достроковому закінченні відрядження суддів;
- 2 рішення про залишення без розгляду повідомлення ДСА України про дострокове закінчення відрядження судді.

Забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя

Станом на 1 липня 2023 року надійшло 78 повідомлень про втручання у професійну діяльність суддів щодо здійснення правосуддя, про дії, що порушують гарантії незалежності суддів або підривають авторитет правосуддя. Вищою радою правосуддя розглянуто 114 повідомлень суддів про втручання у професійну діяльність суддів щодо здійснення правосуддя (з урахуванням тих повідомлень, що надійшли за попередні періоди).

За результатами розгляду 58 повідомлень про втручання в діяльність суддів щодо здійснення правосуддя ухвалено 57 рішень про вжиття заходів реагування (звернення до прокуратури та органів правопорядку стосовно надання інформації про розкриття та розслідування злочинів; внесення до відповідних органів чи посадових осіб подання про виявлення та притягнення до встановленої відповідальності осіб, якими вчинено дії або допущено бездіяльність, та інші).

За результатами розгляду 56 повідомлень суддів ухвалено 28 рішення про затвердження 51 висновку членів ВРП про відсутність підстав для вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя.

Ефективність забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя

Відповідно до частини п'ятої статті 48 цього Закону незалежність судді забезпечується, зокрема, заборонаю втручання у здійснення правосуддя.

До повноважень Вищої ради правосуддя, передбачених статтею 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», належить, зокрема, вжиття заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів.

Вища рада правосуддя забезпечує ведення та оприлюднення на офіційному вебсайті реєстру повідомлень суддів про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя (пункт 1 частини першої статті 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», **який станом на 30 червня 2023 року містить 2065 повідомлення.**

Пунктом 6 частини першої статті 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» передбачено, що Вища рада правосуддя з метою забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя звертається до прокуратури та органів правопорядку щодо надання інформації про розкриття та розслідування злочинів, вчинених щодо суду, суддів, членів їх сімей, працівників апаратів судів, злочинів проти правосуддя, вчинених судьями, працівниками апарату суду.

За результатами розгляду повідомлень суддів цей захід забезпечення незалежності суддів вживається Радою найчастіше.

За період з 2017 року – перше півріччя 2023 року ухвалено **504 рішення** про вжиття заходів забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за результатами розгляду повідомлень суддів про втручання, з яких **482 рішення** стосувалося звернення до прокуратури/органів правопорядку, що становить близько **95,6 %** від загальної кількості ухвалених рішень.

З огляду на велику кількість повідомлень суддів про втручання в діяльність суддів щодо здійснення правосуддя, як складового елементу незалежності судді, в межах діяльності робочої групи планується напрацювання рекомендацій щодо шляхів удосконалення заходів, які вживаються з метою забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя.

ВИЦА
РАДА
ПРАВОСУДДЯ

Дякую за увагу!